

Strand kommune

Stavanger, 13.9.2024

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet, Norges speiderforbund Vesterlen krets, Birdlife Rogaland, Norsk Botanisk Forening Rogalandsavd., NJFF Rogaland og Stavanger turistforening

Strand kommuneplan (arealdel)

Høringsuttalelse

Forum for natur og friluftsliv i Rogaland (FNF) viser til høring av kommuneplanens arealdel for Strand kommune 2024-2036. FNF er et samarbeidsnettverk bestående av natur- og friluftslivsorganisasjoner. Til sammen representerer vi betydelige allmenne interesser innen naturvern, friluftsliv og landskap. Her er våre kommentarer og merknader til kommuneplanen.

Medvirkning

Saksomfanget til kommuneplanen er svært omfattende. Bare listen med KU over eksterne innspill er på over 500 sider. Det er ett av i alt 40 vedlegg til saksfremlegget. Det er ikke lagt inn noen ID for de nye områdene som samsvarer med sakspapirene. Det er derfor utfordrende å se hva som er nytt i kommuneplanen. Kommunen har laget et oversiktlig nettsted med arealregnskap og sveipekart. Dessverre er lenken til dette nettstedet begravd i saksdokumentene og ikke lett tilgjengelig fra kommunens nettsider om kommuneplanrulleringen. FNF har to kommentarer.

- Nettløsningen som Strand kommune benytter (kommunekart.com) gjør det mulig å legge inn ID for hvert av de nye innspillene til kommuneplanen. Dette er gjort med stort hell i Stavanger og Sandnes. Vi oppfordrer til å optimalisere leseligheten ved neste høring, samt legge ut lenke til sveipekart og arealregnskap på kommunens nettsider om kommuneplanrulleringen.
- Plan- og bygningsloven §5-1 pålegger kommunen å sikre medvirkning for alle. Særlig barn og unge og de gruppene som ikke nødvendigvis har forutsetninger for å lese alle saksdokumentene eller navigere seg rundt på nettsidene. FNF vil understreke at jo mer komplekst saksfremlegget om kommuneplanen gjøres, jo større blir den nevnte gruppen.

Akvakultur

Til kommuneplanen er det spilt inn åtte nye områder for akvakultur, herunder et lukket anlegg. I tillegg er det foreslått flytting av et område, samt å planfeste en lokalitet som har tillatelse. I sitt forslag foreslo kommunedirektøren å ta ut seks områder for akvakultur som per i dag ikke er i bruk. Dette ble ikke godkjent av kommunestyret.

Helt overordnet vil FNF påpeke at produksjonsområde 2, som Strand kommune tilhører, er per i dag satt til gult i trafikklyssystemet. Det innebærer ingen vekst i biomasse for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret. I 2021 ble villaksen satt på rødlista (NT) og sommeren 2024 måtte Miljødirektoratet stenge laksefiske i 33 elver der 4 av dem lå i Rogaland. De avgjørende faktorene for stengningen var sviktende innsig av laks. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning peker på at de største truslene mot den atlantiske laksen er lakselus, krysning av villaks med rømt oppdrettslaks, og sykdom fra oppdrettslaks. Ingenting tyder på at sommeren vil stå igjen som unik fremover. Dette er et solid varsku til alle kommuner som forvalter kystlinjen og anadrome vassdrag i Norge. For anleggene som er foreslått i Strand ser vi at flere av dem ligger:

- i buffersonen til naturreservat
- over tareskog eller ålegras
- plassert tett på strandlinjen og er til hinder for friluftsliv langs øyer og kystlinjen
- i nærheten av anadrome vassdrag kartlagt i sjøørretprosjektet

FNF sin tilbakemelding er derfor svært tydelig. Vi mener at Strand kommune må ta ut alle forslag om nye lokaliteter til åpne oppdrettsanlegg i kommuneplanen. Vi mener også at alle områder som per i dag ikke er i bruk må tas ut. Strand kommune har et stort ansvar for å være med å ivareta laks- og sjøørretbestanden. Natur- og friluftslivsorganisasjonene forventer derfor at praksisen med å bruke åpne merder må endres og at kommunen må sette mål om at næringen må legge om til utslippsfrie anlegg.

Oppdrettsanlegget Kalhag er foreslått flyttet nærmere Idsesundet og Marholmen. FNF er kritisk ettersom området er brukt til fritidsfiske. Vi mener også det er uheldig å flytte oppdrettsanlegg tett på holmer og skjær. Disse fungerer som raste og hekkeplasser for sjøfugl og driften av anleggene kommer ofte i konflikt med fuglelivet.

I Botnefjorden er det foreslått to alternativ for å sette ut et lukket oppdrettsanlegg. FNF berømmer Strand kommune for å legge til rette for det som kan bli fremtidens oppdrettsteknologi. Natur- og friluftslivsorganisasjonene mener at oppdrettsanlegg bør bli rømnings- og utslippsfrie. Vi er kritiske til plasseringen i Botnefjorden ettersom dette er en liten og rolig fjord, godt egnet for friluftsliv på sjøen. Ved oppdrettsanlegg er det ferdselsforbud (20 meter) og fiskeforbud (100 meter) i umiddelbar nærhet til anlegget. Ettersom Botnefjorden er såpass smal vil 100 meter fiskeforbud innebære en stor inngripen i allemannsretten for de som ferdes her. FNF mener derfor at man må finne en ny lokasjon for et lukket oppdrettsanlegg.

Næringsområder

FNF har merknader for næringsområder som er spilt inn i arealplanen. På Tau har Comrod spilt inn behov for å utvide mot øst. Området er i dag avsatt til offentlig- eller privat tjenesteyting, men ikke utbygd. I stedet fungerer området i dag som innmarksbeite og friluftslivsområde. Det innehar også viktige naturverdier knyttet til edellauvskogen. Med sin nærhet til sentrum, barnehagene og skolene på Tau fungerer området som en viktig arena for uteskole og utfartssted for Ugeliåsen. De rikspolitiske retningslinjene for å sikre barn og unges interesser i planleggingen er tydelige på at kommunen skal sikre arealer i nærmiljøet som gir muligheter for ulike typer lek på ulike årstider, samt samhandling mellom barn, unge og voksne. Hvis man tillater utvidelse av næringsområdet til Comrod mener FNF at det vil gå på bekostning av barn og unges interesser, et viktig friluftslivsområde og tap av verdifull natur. Vi anbefaler derfor at området reguleres til grønnstruktur.

I Nordmarka er det foreslått å omregulere deler av området som er regulert til råstoffutvinning til kombinert råstoff og næring. Omreguleringen vil kunne innebære flytting av Strand og Hjelmeland JFF sitt klubbhus og skytebane før avtalen om disponering av området utløper. Avtalen skal etter planen gå ut i 2048 og er tildelt spillemidler. FNF er kritiske til at frivillige organisasjoner ikke får mer forutsigbar drift av sine anlegg. Tilbudet klubben driver er attraktivt for unge og voksne. Å finne erstatningsareal vil være tid- og ressurskrevende. Vi oppfordrer kommunen sterkt til å sikre Strand og Hjelmeland JFF videre drift av sitt anlegg.

Turistformål

Det er spilt inn en rekke tiltak i området rundt Preikestolen BaseCamp og Preikestolvegen. Lysefjordområdet og Preikestolen innehar natur-, friluftsliv- og landskapsverdier i særklasse. Noe som gjenspeiles i antallet og mangfoldet blant de besøkende. FNF mener Strand kommune bør ha høy terskel for å tillate inngrep i og rundt dette området. At de gamle planene for en taubane til Preikestolen er tatt ut applauderer vi. Natur- og friluftslivsorganisasjonene er enig i kommunedirektørens forslag om å planlegge tiltakene samlet i en områderegulering. Innspillene er såpass mange og omfangsrike at en områderegulering vil kunne gå i dybden på de felles problemstillingene som gjelder for Preikestolen BaseCamp og Revsvatnet. Samtidig mener FNF at forslaget om utleieenheter og gapahuk, samt vegtrase for ATV til Gryteknuten må tas ut, da disse ligger i eller i randsonen til inngrepsfri natur. Dette vil være i tråd med kommunens egen arealstrategi. Disse tiltakene vil også komme i randsonen til Ulvaskog naturreservat (under opprettelse). Noe vi mener er uheldig, ettersom det vil svekke verneverdiene. Til slutt vil FNF understreke at man bør avvente med å utarbeide en områdeplan til Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet er vedtatt.

Boligområder

For temaet bolig har FNF to merknader til områder foreslått i kommuneplan.

- Det er foreslått nytt boligområde ved Hestastien på Jørpeland. Området er kartlagt og verdsatt som svært viktig friluftslivsområde. Området har karakter som hundremeterskog, men fungerer også som en viktig innfallsport opp til Hamrane og Utsiktsvegen. For flere av skolene og barnehagene på Jørpeland er dette det nærmeste og lettest tilgjengelige skogsarealet de har. Området er også brukt til ridning. Arealregnskapet til kommunen konkluderer med at det per i dag er *tilstrekkelig med regulerte boligtomter på Jørpeland* (1 659 boenheter). FNF mener det derfor er godt grunnlag for å avvise det foreslåtte boligområdet og prioritere friluftslivsverdiene. Forslagsstiller har foreslått å regulere vestre del av eiendommen til friområde. Med utgangspunkt i de kvalitetene området i dag innehar mener FNF at kommunen bør regulere hele området til friområde.

- I Nagaviga er campingplassen foreslått endret til boligformål. FNF er bekymret for at utbygging av boliger i område vil endre stedets kvaliteter, herunder privatisere strandsonen og nedbygging av viktige naturtyper. Vi er også bekymret for hvilke konsekvenser en utbygging vil ha for den anadrome Brekkebekken. I konsekvensutredningen viser kommunedirektøren til at området er i bruk til friluftslivsformål. Vi undrer oss derfor over hvorfor området ikke er kartlagt som friluftslivsområde. FNF vil understreke at kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder skal basert på områdets bruk og ikke hva området er regulert for jf. M98-2013. Strandsonen i Strand er allerede sterkt nedbygget, og de siste 15 årene har 161 dekar med strandsonereale blitt bygget ned eller gjort utilgjengelig ifølge SSB. I bestemmelsene er det fastsatt at det skal sikres areal til offentlig badeplass og strandpromenade, men dette er ikke kartfestet. FNF vil på bakgrunn av dette fraråde å endre områdets formål til bolig. Vi er positive til en sikring av offentlig badeplass og strandpromenade. Denne sikringen bør gjøres gjennom omregulering til grønnstruktur.

Fritidsbolig

Det er spilt inn noen endringer av hyttefelt, samt flere nye hyttefelt. Ved noen av endringene er det tatt ut tomter og rasjonalisert arealbruken. Enhver begrensning i arealbruken er noe natur- og friluftslivsorganisasjonene kan stille seg bak. Fra før ligger det 2600 dekar med reserver i arealplanen til formålet fritidsbolig, noe som tilsvarer ca. 1 300 hytter hvis vi benytter SSB sitt anslag om at hver hytte krever 2 dekar i areal. Den nye kommuneplanen legger opp til å øke arealreserven med 100 dekar. FNF kan ikke se at det er behov for større arealreserver i Strand kommune per dags dato. Utbygging av hyttefelt fragmenterer og begrenser friluftslivsområder. Det bygger ned verdifull natur og ødelegger landskapsøkologiske sammenhenger. Vi vil også påpeke at flere av de nye innspillene er lagt til øyene i kommunen. Her er arealene svært begrensede og de få uutbygde arealene som finnes bør sikres for fellesskapet. Dette gjelder særlig i strandsonen. FNF mener derfor at det ikke er grunnlag for å legge til flere områder for fritidsbolig i arealplanen.

I bestemmelsene er det lagt inn endring i bebygd areal for fritidsbebyggelse fra 90 m² til 120 m². Dette er en omfattende økning som ville kunne innebære nedbygging av store natur- og friluftslivsområder herunder viktig strandsoner. Utvidelse av hytter øker privatiseringen av utmarka og gjør det vanskeligere å utøve friluftsliv. FNF mener derfor bestemmelsen bør forbli på 90 m².

Friluftsliv

Arealplanen inneholder en rekke oppdateringer på kunnskapsgrunnlaget og kartfestingen av friluftslivsverdiene i Strand kommune. Dette gjelder spesielt gjennomføringen av kartfesting og verdsetting av friluftslivsområder, samt nye områder med hensynssone friluftsliv. FNF berømmer innsatsen. Dette er et stort steg for å ivareta sikringen av friluftslivsverdier. Viktige verdier for befolkningen i Strand, men også for regionen og for turister. Selv om arbeidet er grundig og omfattende mener FNF at et sentralt moment gjenstår. Vi kan ikke se at det er utformet noen retningslinjer for hensynssone H_530 friluftsliv. Vår erfaring er at det er kombinasjonen av kunnskapsgrunnlaget, kartfestingen og retningslinjen/bestemmelsene gir forvaltningen og politikerne de beste forutsetningene når de skal forvalte arealene. FNF har derfor utformet et forslag inspirert av Haugesund og Stavanger kommune sine retningslinjer for hensynssone friluftsliv:

For hensynssone H_530 gjelder følgende:

Områdets verdi for friluftsliv bør bevares og videreutvikles. I områdene skal arbeider og tiltak jfr. Pbl. (20-1, 20-2, 20-3) ikke tillates. Eksisterende gangforbindelser (stier, driftsveier) bør ivaretas og sikres for allmenn ferdsel. Tilrettelegging for friluftsliv bør balanseres med bevaring av natur- og kulturlandskapsverdier. Ved opparbeiding av turveier og turstier skal landskap, naturverdier, landbruk og forholdet til kulturminner legges til grunn for plassering.

Bruk av helikopter eller drone er i utgangspunktet forbudt. Nyttetransport kan godkjennes ved søknad.

Som en avsluttende del av retningslinjen har vi lagt til et punkt om helikopter og drone. De siste årene har utviklingen av forlystelseskjøring med spesielt helikopter tatt seg opp. Ofte gjelder det turer for turister som ønsker å se Preikestolen. Ettersom stillhet er en av de verdiene som gjør at den norske befolkning trekker ut i naturen og ut på tur mener vi nettopp at hensynssone friluftsliv bør verne om dette ved å begrense helikopter- og dronetransport til nyttekjøring.

Andre merknader

- I §4.1 bestemmelser om grønnsstruktur står det at den skal «fremstå» som sammenhengende. FNF er usikker på hvordan dette skal forstås? Vi mener at hvis det ikke er mulig å få til sammenhengende grønnsstruktur bør ordlyden være.

«I byggeområdene skal det tilstrebes sammenheng i grønnsstrukturen»

- Det er gledelig å se at Strand kommune har lagt inn en bestemmelse om gårdsvindturbiner. En bestemmelse som gjelder hele kommunen vil gjøre det mer forutsigbart for landbruket å søke om slike tiltak.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Rogaland

Endre Hovland
Koordinator
FNF Rogaland

Kopi:

Statsforvalteren i Rogaland
Rogaland fylkeskommune